

ESTONIA TEATER

Päike paistab

Lajos Zilahy komöödia kolmes vaatuses.

Ungari keelest tõlkinud: **A. Murakin.**

Näitejuht: **Prit Põldroos.** Dekoratsioonid: **Voldemar Pell.**

O S A L I S E D :

Kirikuõpetaja	Arnold Vaino
Proua Fehér, kirikuõpetaja ema	Betty Kuuskemaa
Sárika, kirikuõpetaja tütar	Reet Aarma
Postmeistri proua, lesk	Lisl Lindau
Jolánka, ta tütar	Marie Parikas
Kopácsi, jaanaulem	Ants Eskola
Kooliõpetaja	Hugo Laur
Kooliõpetaja naine	Albina Kausi
Dongé juhász	Sergius Lipp
Juiska, ta tütar	Mare Leet
Mihály Sámson	Kaarel Kärm
Sámsoni-tädi, ta ema	Lydia Sepa
Kellamees	tehn. näil. August Michelson
Mari Szücs, kilanoorik	Alice Seerman
Marika, kirikuõpetaja teenija	Mercedes Kamp
Maior	Maxim Karro
Rosika	Valli Limit
Jancsi, muslane	Jüri Kogor
Pukló, muslane	Ants Jögi

Sündmuskoht: väike küla.

Aeg: pärast maailmasõda. I. vaatus: kirikumaia õues. II. vaatus: kooliõpetaja korteris. III. vaatus: Mihály Sámsoni õues.

Algus kell 1/28 õhtul. Lõpp kella 1/11 paigu õhtul.

Märkus: 1) Tagaistoodud pileetide hind võetakse arvesse ainult siis, kui odavam pileet kaalima hinnalise vastu vahetatakse.

2) Saali, jalutus- ja riietehoiuruumes on suitsetamine keelatud. Suitsetajal palutakse ainult suitsetamiseks määratud ruume tarvitada, mis ei ole määratud juures. Korralduslike teenistuses olevatel ametnikudel on seekiri, korralduskujule tähelepanu sellele korralduslikele juhtidele, mille alla kuuluvad palutakse.

3) Ettekande ajal on saali tšesed kinni.

Jahatus

Saatesõnaks.

"Päike paistab" on komöödia autorilt, keda tuntakse tõlgete kaudu kallaltaselt ka väljaspool ta kodumaat piire — nii meilgi; samuti tõstatab käesoleva näidendi esile talle antud unghari Teaduste Akadeemia, Omei võiks öelda, et "Päike paistab" ei paista oma ainet ja tildalaadit kurgivõrd silma meil nähtud rahvusvahelise repertuaari ulatuses. Vaevalt ilutab uudena ses komöödias esitatud "väikeste inimeste" muude ja rõõmude maailm (säärane oli ainek ka Maughani "Peavõidus"), ja vaevalt näib autor seda maailma laval eriti põnevale probleemide vaatekohalt. Kui aga lasta endale lähemalt mõjuda Zilahy käesoleva komöödia päikesepaistajate ja kaastundliku kurbussega varjutatud kallalusi ja mõtteliste tuguvust, siis ilmneb selle teose eaharilikke veeldharitlaskomna pöördmisest tagasi maa ja maadhariva rahva juurde, nagu see täiskas Ungaris pärasõja-aastate inflatsioon ning kitskuse survel ja nagu seda jutustab suurem osa meiegi praegust näitekirjandust. Tuleb küll tähele panna, et Ungaris mõjub seisusvahede suhtelise teravuse tõttu säärane idee hariluse tühinemisest maarahvaga hoopis põnevamalt kui meil; sellest on mõistetav ka sõdurist-asmniku Mihály Sámsoni hämming ning raev 3. vaatuses, kus ta kuulab, et on eksikombel kosinud pastori tütar.

Imetlust väärrib aga käesolev komöödia sellelt küljelt, millise sündimatussega ja ühtlasi vormikindlusega on siin niijõukujutusese pealeoluise elvusega, mingi päikesepaistega, mis küll tihiti murduab läbi murepiltvede. Autor paljastab kallaharilaste majanduslike ning perekondlike hädasid ja annab nende väljapääsu-ihadele veidi donkihooliku, ent soojasüdameliselt humoristliku värvingu, mis hoiab täiesti ära jandramise hädadohu. Kooliõpetaja, kes on kokku varisemas oma lastekarja ja haige naise tihapidamise murede all, üritab loomudega haneldamist ja tasulist kosjajobitust; kirikuõpetaja on lausa kimbus oma tihre mehelepanekuga, kuna ei saa anda talle kaasa õieti paari voodilinnagi. Sääraste olude valgustuses saab andeksantavaks isegi postmeistrilese ja ta tihre kramplik peigmele-jah.

Peale nende külgede annad tunnustust käesoleva komöödia kvaliteedikõrgusesse ta tähtsamate kujude mitteahlooline, keerukas ja inimlikult ehtis iseloom. Säärane on aktiine Mihály, säärane on kooliõpetaja, kes esineb ulja lõbususega oma seltskonnategevuses ja kasvatab endas eluvõitlejalikku karmustki praktilisist asjus — ent võitleb pisaratega sääl, kus osatatakse ta valusaid perekonnata-muvised. Säärane on aga eeskätt Sárika (loe Saarikat), veidi muusilasliku temperamendiga tüdruk, kes pooleldi alateadlikult, pooleldi teadlikult pühab oma perekondliku ja seisusliku tihpruse lahjunud sõõdilt pääseda päikesepaiste ja lõhnava ning eluandva mulla male.

Lõppeks võib öelda, et "Päike paistab" seab näitlejale õige suuri kunstilisi nõudeid, milliseid ei ole sugugi keerge täiesti rahuldavalt täita meie oludes.

Lajos Zilahy on sündinud a.1891. Ta näitab oma toodangus tugevat ühiskondlikku närvit ja elavat kujutlusvõimet. Ta tähtsamad teosed on, peale kõnealuse, mis ilmnes a.1924, järgmised: romaanid "Surremav kevad" (1922), "Kaks vanget" (1926), "Põgenaja" (1930), ja näidendid "Muusikaklaanid" (1925), "Kindral" (1930), "Õõ vastu 17. aprillil" (1933). Eesti keeles on ta teoseist ilmunud romaan "Surremav kevad" ja jutustis "Minn vaar-isa armastus" ("Looduse" väljaandel).